

Sygn. akt VII Ka 979/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 grudnia 2016 roku

Sąd Okręgowy w Częstochowie VII Wydział Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: SSO Sławomir Brzózka – spr.

Sędziowie: SSO Agnieszka Gałkowska

SSR del. Monika Maciążek Protokolant: st. sekr. sądowy Romualda Jędrzejczyk

przy udziale Prokuratora Prokuratury Rejonowej C. – Północ w C. K. B.

po rozpoznaniu w dniu 21 grudnia 2016 roku

sprawy **M. G. (1)** s. M. i I., ur. (...) w K.

oskarżonego z art. 177§1 i 2 kk

na skutek apelacji wniesionych przez Prokuratora i oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Częstochowie

z dnia 12 września 2016 roku, sygn. akt IIIK 262/16

orzeka:

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a/ przyjmuje kwalifikację prawną czynu przypisanego M. G. (1) z art. 177§1kk i art. 177§2kk w zw. z art. 11§2kk, a podstawę prawną wymiaru kary z art. 177§2kk w zw. z art. 11§3kk;

b/ uchyla orzeczenie zawarte w pkt 4;

II. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;

III. zwalnia oskarżonego M. G. (1) od kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze, obciążając nimi Skarb Państwa.

Sygn. akt VII Ka 979/16

UZASADNIENIE

M. G. (1) został oskarżony o to, że:

w dniu 21 listopada 2015 roku ok. godz. 23.49 w C. na skrzyżowaniu

ul. (...) z ul. (...) woj. (...), kierując samochodem osobowym marki R. (...) o nr rej. (...) nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym

w ten sposób, że jadąc ul. (...) na wprost przez skrzyżowanie z ul. (...) nie zachował szczególnej ostrożności i przy sygnalizacji wyświetlającej sygnał ciągły żółty pulsacyjny nie stosując się do znaku drogowego A-7 „Ustąp pierwszeństwa”, nie ustąpił pierwszeństwa przejazdu i wjechał na skrzyżowanie, gdzie zderzył się z kierującym samochodem marki A. (...) o nr rej. (...) A. G. jadącym

ul. (...) w kierunku ul. (...), w wyniku czego pasażerowie samochodu marki R. (...) – P. B. doznał obrażeń ciała w postaci nagłego zatrzymania krążenia, urazu głowy z: obrzękiem mózgu, krwią na namiocie mózdzku, urazu klatki piersiowej ze: stłuczeniem płuc, odmą opłucnową po stronie prawej, złamania żeber VI-VII po stronie prawej oraz złamania żebra III po stronie lewej, ostrej niewydolności oddechowej, które to obrażenia spowodowały ciężki uszczerbek na zdrowiu pod postacią choroby realnie zagrażającej życiu w rozumieniu art.156 §1 pkt.2 k.k, a B. B. doznał obrażeń ciała w postaci stłuczenia głowy, rany tłuczonej łuku brwiowego lewego, rany tłuczonej policzka lewego, stłuczenia klatki piersiowej po stronie lewej, złamania kości miednicy po stronie lewej: kości łonowej, kości krzyżowej, kości biodrowej bez objęcia powierzchni stawowej, które to obrażenia spowodowały naruszenie czynności narządów ciała lub rozstrój zdrowia pokrzywdzonego na okres powyżej dni 7, tj. o czyn z art. 177 § 1 i 2 k.k.

Wyrokiem z dnia 12 września 2016 roku, sygn. akt III K 262/16, Sąd Rejonowy w Częstochowie orzekł:

- 1) uznał oskarżonego M. G. (1) za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu opisanego w części wstępnej wyroku i za to na mocy art.177 §2 k.k. skazał go na karę 1 (jednego) roku pozbawienia wolności;
- 2) na mocy art.69 §1 i 2 k.k. i art.70 §1 k.k. wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres lat 3 (trzech) tytułem próby;
- 3) na mocy art.71 §1 k.k. orzekł wobec oskarżonego grzywnę w wysokości 100 (sto) stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 10 (dziesięć) zł;
- 4) na mocy art.42 §1 k.k. i art.43 §1 i 3 k.k. orzekł wobec oskarżonego zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres lat 3 (trzech) zobowiązując go do zwrotu prawa jazdy;
- 5) na mocy art.627 k.p.k. i art.2 ust.1 pkt.3 i art.3 ust.2 ustawy o opłatach w sprawach karnych zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 280 (dwieście osiemdziesiąt) zł tytułem opłaty oraz kwotę 2810,97 (dwa tysiące osiemset dziesięć zł dziewięćdziesiąt gr) zł tytułem wydatków.

Apelacje od powyższego wyroku wywiedli Prokurator Prokuratury Rejonowej C.-Północ w C. oraz oskarżony M. G. (2)

Oskarżyciel publiczny zaskarżył orzeczenie w całości na niekorzyść oskarżonego M. G. (1), wyrokowi zarzucając: obrazę przepisów prawa materialnego w postaci art.11 §2 k.k. i art.11 §3 k.k., polegającą na niesłusznym pominięciu art.11 §2 k.k. w kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu, a art.11 §3 k.k. przy określeniu podstawy prawnej wymiaru kary, podczas gdy czyn przypisany oskarżonemu wyczerpał znamiona zarówno art.177 §1 k.k., jak i 177 §2 k.k. i powinien podlegać kumulatywnej kwalifikacji.

W konkluzji prokurator wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie art.11 §2 k.k. w kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu, a art.11 §3 k.k. przy określeniu podstawy prawnej wymiaru kary, zaś w pozostałym zakresie utrzymanie orzeczenia w mocy.

Oskarżony zaskarżył wyrok w części, tj. co do pkt.4, zarzucając mu: orzeczenie rażąco niewspółmiernego środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres trzech lat.

Wskazując na powyższy zarzut M. G. (1) wniósł o uchylenie zaskarżonego pkt.4 wyroku.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja Prokuratora i apelacja M. G. (1) okazały się zasadnymi środkami odwoławczymi.

Analizę zarzutów zawartych w środkach odwoławczych poprzedzić należy uwagą, iż zgodnie z brzmieniem art. 433 § 1 k.p.k. sąd odwoławczy rozpoznaje sprawę w granicach środka odwoławczego, wyznaczonych przez granice zaskarżenia i podniesionych zarzutów

a w zakresie szerszym w wypadkach wskazanych w art.435, art.439 §1, art.440 i art.455 k.p.k.. Nadto zgodnie z art.427 §2 k.p.k. jeżeli środek odwoławczy pochodzi od oskarżyciela publicznego, obrońcy lub pełnomocnika, powinien również zawierać wskazanie zarzutów stawianych rozstrzygnięciu oraz uzasadnienie. Wskazując na powyższe zaznaczenia na wstępie wymaga, że wyrok Sądu I instancji w części nie objętej granicami środków odwoławczych jest prawidłowy. W sprawie nie zaistniały bowiem bezwzględne podstawy odwoławcze, o których mowa w art.439 §1 k.p.k., a utrzymanie orzeczenia w mocy w pozostałym nie objętym granicami zaskarżenia i podniesionych zarzutów zakresie nie jest rażąco niesprawiedliwe, co wyklucza zastosowanie art.440 k.p.k.

Wydanego orzeczenia w zakresie dotyczącym uznania za udowodnione sprawstwa przez M. G. (1) zarzucanego mu czynu nie sposób uznać za rażąco niesprawiedliwe skoro zaskarżony wyrok jest oparty na całokształcie materiału dowodowego zebranego w sprawie, który został poddany przez Sąd Rejonowy analizie, bez przekroczenia zasady swobodnej oceny dowodów. Zaznaczenia wymaga także, że analiza ustaleń poczynionych przez Sąd Rejonowy znajduje odzwierciedlenie we wnioskach zawartych w uzasadnieniu wyroku, które czyni zadość wymogom art. 424 § 1 i 2 k.p.k., co w pełni pozwala na przeprowadzenie kontroli instancyjnej.

Sąd Rejonowy przeprowadził postępowanie dowodowe w sposób prawidłowy z poszanowaniem obowiązujących zasad proceduralnych.

Trafny okazał się podniesiony w apelacji Prokuratora zarzut obrazy przepisów prawa materialnego. M. G. (1) wypełnił swoim zachowaniem jednocześnie znamiona czynu z art.177 §1 k.k. i art.177 §2 k.k., albowiem spowodowany przez niego wypadek skutkował obrażeniami ciała dwóch osób, które w przypadku P. B. stanowiły ciężki uszczerbek na zdrowiu pod postacią choroby realnie zagrażającej życiu w rozumieniu art.156 §1 pkt.2 k.k., zaś w przypadku B. B. powodowały naruszenie czynności narządów ciała lub rozstrój zdrowia na okres powyżej dni 7. Sąd Rejonowy wydając wyrok w niniejszej sprawie prawidłowo uznał, że M. G. (1) swoim zachowaniem wypełnił znamiona dwóch przepisów ustawy karnej, wskazanych w akcie oskarżenia (art.177 §1 i art.177 §2 k.k.) i podstawą wymiaru kary uczynił przepis przewidujący karę surowszą, tj. art.177 §2 k.k. Nie zaakcentował jednak, że doszło do kumulatywnego zbiegu przepisów, poprzez umieszczenie art.11 §2 k.k. w kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu oraz art.11 §3 k.k. przy określeniu podstawy prawnej wymiaru kary. Sąd Okręgowy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę podziela zapatrywanie Sądu Najwyższego wyrażone w postanowieniu z dnia 11 stycznia 2008 r., IV KK 429/07 zgodnie z którym, jeśli na skutek spowodowanego przez oskarżonego wypadku drogowego jeden pokrzywdzony doznał obrażeń ciała określonych w art.157 §1 k.k., zaś wobec drugiego wystąpiły następstwa wskazane w art.177 §2 k.k., to czyn należy zakwalifikować z art.177 §1 i art.177 §2 k.k. w zw. z art.11 §2 k.k. Konsekwentnie jako podstawę prawną wymiaru kary należy określić art.177 §2 k.k. w zw. z art.11 §3 k.k.

Przechodząc do uzasadnienia powodów dla których Sąd Okręgowy, uwzględniając zarzut apelacji M. G. (1) uchylił orzeczony w pkt.4 wyroku zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 3 lat, w pierwszej kolejności zaznaczenia wymaga, że zgodnie z jednolitym i ugruntowanym orzecznictwem oraz poglądami doktryny przesłanką orzeczenia zakazu prowadzenia pojazdów wobec sprawcy przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji nie jest samo naruszenie zasad bezpieczeństwa w ruchu, gdyż zaistnienie okoliczności należących do znamion przestępstwa nie może być wystarczającą podstawą orzeczenia środka karnego. To z zachowania sprawcy powinien wynikać wniosek, że lekceważy on istotnie zasady ostrożności i bezpieczeństwo innych uczestników ruchu, przez co stwarza zagrożenie w komunikacji. Teza ta znalazła wyraz w sformułowaniu art.42 §1 k.k., według którego przesłanką orzeczenia zakazu prowadzenia pojazdów jest ustalenie, że prowadzenie pojazdów przez skazanego zagraża bezpieczeństwu w komunikacji. (por. wyrok SN z dnia 10 października 1988 r., V KRN 217/88, OSNPG 1989, nr 4, poz. 52, Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 26 lipca 2012 r. II AKa 250/12 (LEX nr 1217688, KZS 2012/12/71), Marek Andrzej Kodeks karny. Komentarz, wyd. V LEX, 2010, K. Buchała (w:) K. Buchała, A. Zoll, Komentarz, s. 346). Wykluczenie z ruchu drogowego takich kierowców, którzy wykazali, że zagrażają bezpieczeństwu w komunikacji

stanowi zatem ratio legis zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych. Zakaz prowadzenia pojazdów jest bowiem środkiem o charakterze głównie prewencyjnym, stanowiącym jedno z narzędzi walki z przestępczością drogową. Jego główną rolą jest eliminacja zagrożeń tkwiących w braku umiejętności właściwej oceny sytuacji drogowej. Zakaz prowadzenia pojazdów spełnia to zadanie poprzez wykluczenie z ruchu niebezpiecznych sprawców. Co więcej - działając jako swoiste memento - skłaniać ma zarówno samego sprawcę (po odzyskaniu uprawnień), jak i inne osoby do zachowania ostrożności w komunikacji.

Przenosząc powyższe rozważania orzekania fakultatywnego zakazu prowadzenia pojazdów na grunt niniejszej sprawy, stwierdzić należy, że okoliczności popełnionego przez M. G. (1) czynu nie wykazują jak przyjął to Sąd Rejonowy rażącego naruszenia zasad bezpieczeństwa w ruchu ani tego, że prowadzenie przez niego pojazdów mechanicznych będzie stanowić w przyszłości zagrożenie dla bezpieczeństwa w komunikacji. Jak wynika z wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 1982 r. (V KRN 106/82, OSNPG 1982, nr 8, poz. 108) stopień zagrożenia oceniać należy na podstawie okoliczności danego przypadku, rodzaju i wagi naruszonych zasad bezpieczeństwa, okoliczności wskazujących na stosunek sprawcy do obowiązujących zasad bezpieczeństwa i jego stopień poczucia odpowiedzialności. Nadto w judykacie tym Sąd Najwyższy podkreślił, że ratio legis zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych (mającego na gruncie kodeksu karnego z 1969 r., status kary dodatkowej) polega na tym, by osoby nie przestrzegające zasad bezpieczeństwa, zagrażające bezpieczeństwu ruchu czy to z braku wyobraźni czy z braku poczucia odpowiedzialności - z ruchu tego wyłączyć.

M. G. (1) naruszył zasadę bezpieczeństwa w ruchu drogowym w sposób nieumyślny a nie w sposób umyślny. Nie wykazał przy tym lekceważącego stosunku do zasady ostrożności, nonszalancji lub brawury w sposobie prowadzenia pojazdu. Prędkość pojazdu kierowanego przez M. G. (1) była nieduża, mieściła się w przedziale 42,1 do 46,1 km/h przy znacznie wyższej prędkości dopuszczalnej 60 km/h co świadczy o tym, że była ona dostosowana do warunków i sytuacji drogowej kierowcy zbliżającego się do skrzyżowania. Nie zachował należytej ostrożności, co jednak wynikało z uśpienia czujności na drodze, podjęcia błędnej decyzji, że możliwe jest przejechanie przez skrzyżowanie za jadącym przed nim pojazdem, skutkującej nie ustąpieniem pierwszeństwa samochodowi A. (...) poruszającemu się zresztą z przekroczeniem prędkości dopuszczalnej o 6,9 do 14 km/h. Było to zdarzenie incydentalne w życiu M. G. (1), jak przyjął zasadnie Sąd Rejonowy osoby niekaranej. Od początku postępowania nie kwestionował on swojej winy oraz wyrażał zainteresowanie losem nie roszcujących do niego pretensji pokrzywdzonych, osób które grzecznościowo przewoził swoim samochodem. Zasadna jest konkluzja, iż w przyszłości prowadzenie przez niego pojazdów nie będzie zagrażało bezpieczeństwu w komunikacji.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że przyjął kwalifikację prawną czynu przypisanego M. G. (1) z art. 177§1kk i art. 177§2kk w zw. z art. 11 §2kk, a podstawę prawną wymiaru kary z art. 177§2kk w zw. z art. 11 §3kk, uchylił zawarte w pkt 4 orzeczenie zakazujące M. G. (1) prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres lat 3 z zobowiązaniem do zwrotu prawa jazdy, w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymał w mocy. Na zasadzie słuszności zwolnił M. G. (1) od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze, obciążając nimi Skarb Państwa.

Orzeczono zgodnie z art.437 k.p.k., art.624 §1 k.p.k.